

Reflectiebox Instructiegedrag

**Beschrijving en uitwerking
toetscriteria en validering**

November 2018

COLOFON

© Wildeboer Onderwijsadvies, 2018
www.wildeboer-onderwijsadvies.nl

Inhoud

1. Beschrijving Reflectiebox Instructiegedrag	4
1.1. Doel	4
1.2. Wat wordt gemeten?	4
1.3. Proces	5
1.4. Relatie met andere instrumenten	5
1.5. Externe validering	5
1.6. Tijdsbeslag en kosten	5
2. Validiteit van de Reflectiebox Instructiegedrag	7
2.1. Afbakening en inhoudelijke onderbouwing	7
2.2. Toetstechnische criteria	9
2.3. Afnamecondities	11
2.4. Inbedding in het HR-beleid	14
2.5. Algemene randvoorwaarden	15

1. Beschrijving Reflectiebox Instructiegedrag

1.1. Doel

De Reflectiebox Instructiegedrag is een complete methodiek om stap voor stap tot een duurzame verbetering én borging van onderwijskwaliteit te komen. De Reflectiebox Instructiegedrag gaat uit van het eigenaarschap van de leraar voor zijn eigen professionele ontwikkeling. Doel is de pedagogisch-didactische vaardigheden van de leraar op de vier essentiële aspecten van een kwalitatief goede les te ontwikkelen en op een hoog niveau te brengen, dan wel te houden. Kenmerkend voor het werken met de Reflectiebox Instructiegedrag is dat de leerkracht door middel van de reflectieve dialoog – naar aanleiding van een geobserveerde les – inzicht krijgt in zijn eigen bekwaamheid als startpunt voor verdere professionalisering.

1.2. Wat wordt gemeten?

De Reflectiebox Instructiegedrag richt zich op de pedagogisch-didactische vaardigheden van de leraar en met name op vier essentiële aspecten van kwalitatief goede lessen. Ook elementen van goed klassenmanagement worden hierin meegenomen. In de Reflectiebox Instructiegedrag worden deze vier aspecten aangeduid als de 'vier sleutels voor een goede les'. De vier sleutels zijn:

Sleutel 1: Het lesdoel

Het leerdoel in de les richt de aandacht op datgene wat in de les geleerd moet worden. Het stellen van een concreet leerdoel is een voorwaarde om feedback op maat te kunnen geven en om de prestaties van leerlingen te kunnen monitoren en beoordelen.

Sleutel 2: 'De kortste weg naar Rome'

Daar waar het leerdoel (met de aanpak/werkwijze) de stip op de horizon is, is de les zelf de weg ernaartoe. Sleutel 2 gaat over de vraag hoe de les zo efficiënt, effectief en interessant mogelijk voor de leerlingen wordt opgezet. De route die de leerkracht verkiest, de keuzes die hij maakt (oefentaken en werkvormen) en de beschikbare leertijd zijn afhankelijk van de ingewikkeldheid van het leerdoel en de kindkenmerken.

Sleutel 3: Actieve betrokkenheid

Actief betrokken leerlingen doen uit volle overtuiging mee, voelen zich uitgedaagd, zijn enthousiast en nieuwsgierig. Ze zitten met andere woorden in de maximale leermodus. De derde sleutel gaat over de vraag hoe de leraar bij de leerlingen het geloof in eigen kunnen en de intrinsieke motivatie versterkt, de leerlingen uitdaagt en intellectueel betrokken laat zijn.

Sleutel 4: Afstemming

Leerlingen verschillen in hun mogelijkheden. Prestatieniveau, intelligentie en voorkennis zijn zaken die een rol spelen bij de afweging hoe de leerkracht het beste kan aansluiten bij de leerling, zodat een ononderbroken ontwikkeling gewaarborgd is.

Wetenschappelijke bronnen tonen aan dat deze vier sleutels in essentie de meest effectieve vaardigheden voor leraren zijn en de kwaliteit en opbrengstgerichtheid van de les grotendeels bepalen. Deze vaardigheden zijn onderdeel van de bekwaamheidseisen en belangrijke aspecten van de kwaliteitsstandaarden in het waarderingskader van de inspectie.

1.3. Proces

Het invoeringstraject (inclusief de training voor de leidinggevende) is beschreven in de handleiding bij de Reflectiebox Instructiegedrag en bestaat uit de volgende stappen:

1. Teamworkshop: inhoudelijke toelichting van de vier sleutels aan de hand van de zelfreflectiekaart, evaluatie van een geobserveerde les (filmcasus), voorbereiding van een les op basis van de vier uitgewerkte sleutelvragen.
2. Oefenfase op de eigen school met de zelfreflectiekaart voor de leerkracht.
3. Training voor leidinggevendenden:
  - a. Theoretische training: wetenschappelijk kader rondom de vier sleutelvragen, observatie- en luistertechnieken en oefening reflectief nagesprek
  - b. Praktijktraining: Samen met de trainer bij twee leerkrachten een les observeren en reflectief gesprek oefenen

1.4. Relatie met andere instrumenten

De Reflectiebox Instructiegedrag is een op zichzelf staand observatie- en reflectie-instrument. De complete Reflectiebox Instructiegedrag bestaat uit een kleine doos met daarin opgenomen:

- reflectiekaarten voor de leerkracht
- gesprekskaarten voor de leidinggevende
- de handleiding
- sfeerbeelden bekwaamheidsniveaus
- het reflectiekwadrant leerkracht
- het reflectiekwadrant team.

Het werken met de Reflectiebox Instructiegedrag kan eenvoudig worden ingepast in het personeels- en professionaliseringsbeleid. Er is een Excelspreadsheet beschikbaar waarop de leidinggevende op eenvoudige wijze het bekwaamheidsniveau van de leraren kan aangeven.

De theoretische onderbouwing van de vier sleutels is te vinden in het boek *Slim! De 4 sleutels voor een effectieve les* (Kramer & Wildeboer, 2017). De theorie wordt toegelicht en toegankelijk gemaakt met vele praktijkvoorbeelden en reflectieopdrachten.

Voor leidinggevendenden is er de mogelijkheid de Reflectiebox Instructiegedrag uit te breiden met de leergang 'Leidinggeven aan instructiespecialisten'. Deze leergang is gecertificeerd door het Schoolleidersregister en dekt het thema 'Toekomstgericht onderwijs' volledig af.

1.5. Externe validering

De Reflectiebox Instructiegedrag is gebaseerd op extern gevalideerde bronnen zoals het inspectiekader, bekwaamheidseisen cao en wetenschappelijke literatuur. De box is ontwikkeld door ervaren adviseurs op basis van meer dan 2000 geobserveerde lessen en gesprekken met leerkrachten.

1.6. Tijdsbeslag en kosten

De teamworkshop vergt een tijdsinvestering van 2,5 uur. De training van directeuren beslaat 12 uur, waarvan 8 uur voor de praktijktraining. De kosten voor de Reflectiebox, de

teamworkshop en de directietraining zijn € 1.650,-. De directeur ontvangt hierbij tevens het boek *Slim! De 4 sleutels voor een effectieve les* en de *Reflectiebox Instructiegedrag* Voor leidinggevendenden die de complete leergang voor het Schoolleidersregister willen volgen wordt een aanvullende tijdsinvestering van 64 uur gevraagd, waarvan 16 uur voor 4 aanvullende colleges en 48 voor de uitwerking van een praktijkopdracht. De kosten voor de complete leergang (inclusief boek, overige materialen en praktijktraining) bedragen € 2.675,-.

2. Validiteit van de Reflectiebox Instructiegedrag

Hieronder vindt u uitgewerkt hoe de materialen van de Reflectiebox Instructiegedrag zich verhouden tot de door de PO-Raad (i.c. het Kohnstamm Instituut) gestelde criteria in een daarvoor ontwikkeld toetsingskader. De criteria zijn:

1. Afbakening en inhoudelijke onderbouwing
2. Toetstechnische criteria
3. Afnamecondities
4. Inbedding in het HR-beleid
5. Algemene randvoorwaarden

Samenvattend kan worden gesteld dat de Reflectiebox Instructiegedrag in voldoende mate voldoet aan de gestelde criteria. Hierbij moet direct worden aangetekend dat de Reflectiebox Instructiegedrag gebaseerd is op een ander principe dan gangbare observatie-instrumenten. Het uitgangspunt van de box is de (zelf)reflectie van de leerkracht op de geobserveerde les en niet het oordeel van de observator over deze les. De rol van de observator is vooral die van 'critical friend'. Door deze aanpak staat het instrument volledig in dienst van de ontwikkeling en zelfbeoordeling van de leerkracht.

2.1. Afbakening en inhoudelijke onderbouwing

Bij dit eerste cluster van kwaliteitscriteria uit het toetsingskader wordt ingezoomd op wat er qua inhoud in het instrument aan de orde komt, hoe dat is afgebakend en of dat is onderbouwd. Sluit het aan bij regelgeving, is het afgestemd op onderwijskundig beleid dan wel de onderwijsvisie van de school, biedt het ruimte voor maatwerk?

Inhoudsvaliditeit	
Is geëxpliciteerd wat onder lerarenkwaliteit wordt verstaan?	Ja, in principe wel door het gebruik van de sfeerbeelden. De lerarenkwaliteit wordt in de box niet specifiek als kwaliteitseis verwoord.
Is geëxpliciteerd welke elementen van lerarenkwaliteit in het instrument worden onderscheiden?	Ja, de Reflectiebox Instructiegedrag is gebaseerd op de vier sleutels voor een effectieve les en de cao-vaardigheden.
Facevaliditeit	
Meet het instrument wat de betrokkenen (wie zijn de betrokkenen?) onder lerarenkwaliteit verstaan?	Ja, de vier sleutels voor een effectieve les worden in het inspectiekader, in de cao en in wetenschappelijk onderzoek aangeduid als de belangrijkste didactische vaardigheden. Dit wordt onderkend door leraren en schoolleiders.

Beleidskader	
Is geëxpliciteerd of en hoe het instrument is afgestemd op het toezichtkader van de inspectie?	Ja, met name op de inspectiekaders van 2008 en 2012, maar die wijken inhoudelijk op het gebied van leerkrachtvaardigheden niet af van het nieuwe onderzoeks-en waarderingskader 2017.
Is geëxpliciteerd of en hoe het instrument is afgestemd op de Wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO)?	Ja, wat betreft het pedagogisch en didactisch handelen is het instrumentarium afgestemd op de wet BIO. De overige bekwaamheidseisen zijn niet standaard in de Reflectiebox Instructiegedrag opgenomen. Er is bij de box wel een Wet- en Regelgevingsdocument beschikbaar, waarin een verwijzing is opgenomen naar de Bekwaamheidseisen en hoe die ingepast kunnen worden in de wettelijke gesprekkencyclus en de observaties met de (zelf)reflectiekaarten uit de Reflectiebox Instructiegedrag.
Is geëxpliciteerd of en hoe het instrument is afgestemd op de cao voor het primair onderwijs?	Ja, volledig. Alle vaardigheden vermeld in de cao zijn in een trainingsboekje opgenomen en praktijkgericht uitgewerkt in de sfeerbeelden.
Onderwijsvisie	
Is geëxpliciteerd of er een onderwijsvisie aan het instrument ten grondslag ligt? Zo ja, welke?	De visie achter de materialen van de Reflectiebox Instructiegedrag is dat een leerkracht zelfverantwoordelijk is voor zijn professionalisering. Het materiaal gaat namelijk uit van zelfsturend leren onder begeleiding van een (getrainde) leidinggevende. Het eigenaarschap voor de professionalisering van de leerkracht staat voorop.
Is geëxpliciteerd hoe het instrument daarop is afgestemd?	Vanuit bovenstaande visie wordt duidelijk aangegeven hoe het materiaal daarop is afgestemd, zowel voor de leerkracht als voor de leidinggevende.

Flexibel gebruik	
Biedt het instrument ruimte voor maatwerk, voor de eigen keuzes van de school?	<p>Ja:</p> <p>Keuze voor fasering; aanbieden per sleutel of alle sleutels tegelijk.</p> <p>Keuze voor wel/geen begeleiding/training in het gebruik van de Reflectiebox Instructiegedrag.</p> <p>Keuze voor wel/geen aanvullende lijst met de nieuwe Bekwaamheidseisen in het kader van de gesprekkencyclus.</p> <p>Keuze om de mate van bekwaamheid op basis van de cao aan te vullen met het niveau van excellent.</p> <p>Er kan voor gekozen worden om het materiaal van de Reflectiebox Instructiegedrag als 'gesprekstechniek' in te zetten bij observaties met andere (digitale) instrumenten.</p>
Is helder omschreven hoe de school die ruimte kan invullen?	Nee, dit is niet echt als keuzeoptie opgenomen in het materiaal. Komt echter wel aan de orde in de training voor schoolleiders.
Onderbouwing vanuit theorie en onderzoek	
Zijn er theoretische achtergronden en zo ja, hoe zijn die uitgewerkt in het instrument?	Ja, die zijn opgenomen in het trainingsboekje en ook onderdeel van de theoretische directietraining. Verder komen de theoretische achtergronden aan bod tijdens de teamworkshop over de vier sleutels voor een effectieve les voor alle leerkrachten.
Wordt daarbij verwezen naar bronnen en kunnen die worden nageslagen?	Ja, er is een literatuurlijst aanwezig in het studieboekje en in de handleiding bij de Reflectiebox Instructiegedrag.

2.2. Toetstechnische criteria

Bij dit tweede cluster van kwaliteitscriteria uit het toetsingskader staan de toetstechnische criteria centraal. Het gaat dan om de wetenschappelijke opvattingen die gelden bij meetinstrumenten en de verwerking van de verkregen (observatie)gegevens. Differentieert het instrument tussen verschillende niveaus van beheersing? Wordt dichotoom of ordinaal gescoord? Wordt gewerkt met losse items of schalen? Is het instrument getest op bruikbaarheid, hebben betrouwbaarheidsanalyses plaatsgevonden en zo ja, welke?

Differentiatie: niveaus van beheersing	
Kan het instrument differentiëren tussen de in de cao onderscheiden stadia van bekwaamheid van leraren: <i>startbekwaam, basisbekwaam</i> en <i>vakbekwaam</i> ?	Ja, in de hele aanpak is opgenomen en uitgewerkt dat de leerkracht dat zelf doet op basis van de sfeerbeelden. De sfeerbeelden geven beschrijvingen van instructiegedrag op startbekwaam, basisbekwaam, vakbekwaam en excellent niveau.
Normering: normgerichte interpretatie	
Zijn normgegevens voor de scores beschikbaar en zijn de groepen waarop deze gebaseerd zijn representatief en groot genoeg?	n.v.t.
Scoring op ordinaal niveau	
Wordt bij het scoren van lerarengedrag zowel het zichtbare gedrag gescoord (nominale scoring) als de mate van getoonde beheersing (ordinale scoring)?	Ja, door de leerkracht op basis van de sfeerbeelden en de zelfreflectie daarop. Leraar en observator voeren hierover het reflectief gesprek.
Schaalconstructie	
Worden items geclusterd tot schalen voor het meten van de onderscheiden aspecten van lerarengedrag?	Ja, maar alleen binnen het pedagogisch en didactisch handelen. De clusters zijn: het lesdoel, de aanpak, de betrokkenheid en de afstemming. Binnen het nagesprek formuleert de leerkracht zijn eigen bekwaamheidsscore per sleutel en een eindscore voor het niveau van de hele les.
Proefafnames	
Is het instrument in een authentieke context getest op bruikbaarheid?	Ja, tijdens de vele proefafnames in de periode 2015-2017. Deze afnames hebben plaatsgevonden bij leerkrachten verspreid over het hele land en zijn uitgevoerd door meerdere adviseurs. De ervaringen zijn aangescherpt en vervolgens gebundeld in de materialen van de Reflectiebox Instructiegedrag.

Betrouwbaarheid: interne consistentie (alfa's bepaald)	
Is onderzocht of de itemclusters of schalen intern voldoende samenhangen?	Ja, op basis van het wetenschappelijke onderzoek dat de basis vormt voor de vier sleutels. Dit wordt zowel theoretisch als praktisch verder uitgewerkt in het boek <i>Slim! De 4 sleutels voor een effectieve les</i> .
Betrouwbaarheid: interbeoordelaarsovereenkomst	
Is het instrument getest op de mate waarin verschillende beoordelaars tot hetzelfde oordeel komen?	N.v.t., de leerkracht scoort zichzelf.
Betrouwbaarheid: test-hertestbetrouwbaarheid	
Is het instrument getest op de mate waarin observaties op verschillende tijdstippen tot vergelijkbare scores leiden?	Nee.

2.3. Afnamecondities

Het derde cluster van kwaliteitscriteria uit het toetsingskader betreft de afnamecondities. Daarbij gaat het om de voorwaarden waaronder een instrument wordt afgenomen. Hierbij kan gedacht worden aan vraagstukken als: Waar vinden observaties plaats? Hoelang, hoe vaak? Door wie? Aan welke eisen moeten observatoren voldoen? Moeten de observatoren worden geschoold? En hoe worden de scores verwerkt?

Afnamecondities	
Wordt beschreven en onderbouwd wat je moet observeren, waar, hoelang en hoe vaak?	Ja, er wordt zeker aangegeven wat je moet observeren door het gebruik van de reflectiekaarten. Er is niet specifiek aangegeven waar, hoelang of hoe vaak je moet observeren.
Wordt beschreven en onderbouwd wie observeert of observeren (bijvoorbeeld externe expert, leidinggevende, ib'er, collega's, zelf)?	Niet specifiek omschreven, is wel onderdeel van de training.
Is er aandacht voor de condities voor een goede uitvoering van de observaties?	Ja, zowel in het studieboekje als in de handleiding bij de Reflectiebox Instructiegedrag worden stapsgewijs de drie implementatiefasen uitgewerkt.
Is voorzien in training van de observatoren?	Ja, de training voor het gebruik van de Reflectiebox Instructiegedrag bestaat uit een theoretisch deel en een praktijkdeel. In het praktijkdeel wordt onder leiding van een ervaren adviseur de observator getraind in het observeren en geoeft in het houden van een reflectief nagesprek met de

	geobserveerde leerkracht. Daarnaast is het voor directeuren mogelijk om de training uit te breiden tot een complete leergang voor de verplichte herregistratie in het kader van het Schoolleidersregister.
Worden aanwijzingen gegeven hoe de leraar en leerlingen zich kunnen voorbereiden op de observatie? Denk aan hoe eventuele opnameapparatuur wordt opgesteld, wat de beste positie is voor de observator en hoe de observatieformulieren ter beschikking worden gesteld.	Ja, via het stappenplan voor implementatie in de handleiding en in het studieboekje voor de theoretische training. Verder komt dit aan bod tijdens de teamworkshop. Dit betreft vooral de voorbereiding van de leerkracht. Over de voorbereiding van leerlingen op de observatie worden geen aanwijzingen gegeven.
Werkwijzen die de betrouwbaarheid vergroten	
Worden aanwijzingen gegeven hoe de betrouwbaarheid van de observaties kan worden vergroot, bijv. door scoring door meerdere observatoren, door interbeoordelaarsovereenstemming te verkrijgen, door gezamenlijk te scoren en scores te bespreken en af te stemmen?	N.v.t., in verband met zelfscoring door de leerkracht.
Van scoring naar resultaten	
Is het scoringssysteem volledig en duidelijk; worden eenduidige richtlijnen voor scoring gegeven?	Er wordt geen harde normering aangeboden vanuit de Reflectiebox Instructiegedrag omdat de leerkracht zichzelf scoort op basis van de reflectievragen en de aangereikte sfeerbeelden per bekwaamheidsniveau (volledig gebaseerd op de cao). De leidinggevende heeft hierin een coachende rol.
Wordt instructie gegeven voor het verwerken van de scores (of worden scores door de aanbieder/ontwikkelaar van het instrument verwerkt)?	Ja, de leerkracht dient hiertoe het individuele reflectiekwadrant in te vullen.
Wordt instructie gegeven voor de interpretatie van de individuele scores?	Ja, zowel in de praktische als in de theoretische training van de leidinggevenden en in meer algemene zin tijdens de workshop voor de participerende teams.
Wordt aangegeven hoe op basis van individuele scores conclusies kunnen worden getrokken op teamniveau?	Ja, de leidinggevende dient hiertoe het teamkwadrant in te vullen. In het materiaal is ook een concreet uitgewerkt voorbeeld opgenomen van een teamkwadrant. Ook is in het studieboekje de aanbeveling opgenomen om dit te delen met het hele team.

<p>Wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de resultaten kunnen worden teruggekoppeld naar de geobserveerde leraar?</p>	<p>Ja, dit is een cruciaal onderdeel van het reflectieve nagesprek met de betrokken leerkracht. Leidinggevend en die de training voor het gebruik van de Reflectiebox Instructiegedrag volgen, worden hierin expliciet zowel theoretisch als praktisch getraind. Samen met de adviseur/trainer wordt geobserveerd, en het nagesprek voorbereid en uitgevoerd, waarbij de adviseur/trainer een reflectief nagesprek voordoet en de leidinggevende er vervolgens zelf één onder supervisie van de adviseur/trainer uitvoert.</p>
--	--

2.4. Inbedding in het HR-beleid

Bij dit vierde cluster van kwaliteitscriteria uit het toetsingskader gaat het erom hoe het instrument ingebed kan worden in het HR-beleid. Met andere woorden: bevat 'de documentatie'/ het instrument aanwijzingen die ondersteuning kunnen bieden bij het gebruik van het instrument ten behoeve van het HRM-beleid, bijvoorbeeld hoe de resultaten kunnen worden gekoppeld aan verdere ontwikkeling van leraren en professionalisering en hoe het instrument kan worden ingezet in de kwaliteitscyclus?

Beheersingsniveaus	
Wordt aangegeven hoe de resultaten gekoppeld kunnen worden aan beheersingsniveaus (startbekwaam, basisbekwaam en vakbekwaam)?	Ja, het niveau kan worden bepaald door de resultaten te vergelijken met de sfeerbeelden.
Professionalisering	
Worden er aanwijzingen gegeven hoe de resultaten kunnen worden vertaald naar een verdere ontwikkeling van een leraar en professionalisering?	Ja, het individuele kwadrant kan worden vertaald naar een persoonlijk ontwikkelplan voor iedere leerkracht.
Schoolbeleid	
Worden er aanwijzingen gegeven hoe de resultaten van het lerarenteam kunnen worden vertaald in schoolbeleid?	Ja, dit is onderdeel van de theoretische training voor leidinggevend en er is ook een concreet uitgewerkt voorbeeld van een teamkwadrant opgenomen in het studieboekje voor de training.
Cyclische toepassing	
Worden er aanwijzingen gegeven hoe het instrument kan worden ingezet in de kwaliteits-/plan-do-check-act-cyclus?	Ja, dit komt tijdens de training van de leidinggevend expliciet aan de orde. Daarnaast is er een document beschikbaar over de relevante wet- en regelgeving binnen het onderwijs met een format om bestuurlijk beleid te formuleren in het kader van de gesprekkencyclus in samenhang met de Reflectiebox Instructiegedrag. Dit document is alleen beschikbaar voor scholen/besturen die de hele opleiding volgen (dus niet voor scholen die alleen de box aanschaffen).

Brede benuttingsmogelijkheid van hetzelfde instrument	
Kan het instrument op meer manieren worden ingezet? Bijvoorbeeld voor: - Observaties door anderen - Observatie van collega's onderling (t.b.v. leren van elkaar, coaching?) - Zelfobservatie/ kritische reflectie op eigen lessen?	Ja, door het gebruik van de reflectiekaarten.
Samenhang met andere instrumenten	
Maakt het observatie-instrument deel uit van een breder instrumentarium?	Ja, naast de Reflectiebox Instructiegedrag zijn er Tipkaarten bij de 4 sleutels voor een effectieve les en een teamspel rond instructie beschikbaar t.b.v. verdere professionalisering. Ook is er een Excelbestand beschikbaar om de resultaten van de leerkrachten/ het team digitaal te verwerken om daarmee de professionele groei van ieder teamlid en het hele team te visualiseren. Dit bestand wordt optioneel geleverd bij de praktische training voor de leidinggevenden. Daarnaast is de Reflectiebox Instructiegedrag gekoppeld aan het boek <i>Slim! De 4 sleutels voor een effectieve les</i> . Tot slot is een Selfcam Instructiegedrag beschikbaar waarmee de docent zijn/haar eigen les kan vastleggen om vervolgens hierop te reflecteren.

2.5. Algemene randvoorwaarden

Tenslotte is een aantal criteria uitgewerkt die te maken hebben met benodigde investeringen, eventuele koppeling aan digitale systemen en het waarborgen van privacy.

Waarborgen van privacy	
Wordt beschreven hoe de privacy van de onderzochte leraar wordt gewaarborgd, met andere woorden: wordt beschreven wie de resultaten kan inzien?	Niet beschreven. Hier worden bij het invoeringstraject wel afspraken over gemaakt.

Benodigde investeringen in tijd	
Wordt de benodigde investering in tijd vermeld en wordt daarbij gedifferentieerd naar incidenteel (tijd voor training van observatoren) en structureel (afname, verwerking en terugkoppeling van de observaties)?	Ja, er wordt in de brochure beschreven wat de tijdsinvestering is van de volledige training. Niet specifiek is beschreven welke tijdsinvestering er structureel nodig is voor afnamen en nabesprekingen in het vervolgtraject.
Benodigde kosteninvesteringen	
Worden de kosten vermeld en wordt gedifferentieerd naar eenmalige/incidentele en structurele investeringen?	Ja, waar voorlichting over de opleiding en het materiaal wordt gegeven (flyer, website, advertentie e.d.) worden de kosten vermeld.
Koppeling aan digitale systemen	
Is bij webbased applicatie aangegeven hoe koppeling aan reeds op de school gehanteerde digitale systemen mogelijk is?	N.v.t.